

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Der HH. Maeghden Die Van Christvs tijden tot dese eeuwe Inden Salighen Staet Der Svyverheydt inde Wereldt gheleeft hebben

Rosweyde, Heribert

T'Antwerpen, 1626

Vande salighe Maeghden, Der vvelcker Dag, oft Naem, oft Canonizatie, niet ghevonden en vvort.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43129

S O M M I G H E
L E V E N S E N D E E X E M P E L E N
V a n s a l i g h e
M A E G H D E N ,

der welcker

Dagh, oft Naem, oft Canonizatie, niet
ghevonden en wordt.

Maegh-
Duyve,
behoor
E bzuur
ot hem
duyve,
telijcke
n duys
e goede
Paus
ere ziele
le als sy
eyt des
gheven
er alrijt
oor lief-
n van de
ooz het
ooz de
m is u
ditatie
geeft/ u
utwen
Canti-
t : Ick
emindt:
em niet
u ant-
aeckre:
ene die
sch Je-
Dader/
SOM-

T A F E L

Vande salighe

M A E G H D E N,

Der vrelcker

Dagh, oft Naem, oft Canonizatie, niet
ghevonden en vyort.

- I.** Het leven vande H. Abra Maghet, voor-dochter
van Sinte Hilarius, Bisschop van Poitiers in
Vranckryck. Fol. 553
- II.** Het leven vande salighe Demetrias Maghet. 558
- III.** Het leven vande salighe Principia Maghet. 566
- IV.** Het leven van Alexandra Maghet. 568
- V.** Van een Maghet, die ghequelt was met liefde der rijk-
dommen, ende ghenesen viiert door den Heylighen
Macarius. 569
- VI.** Van een Maghet, die den Bisschop Athanasius ontfan-
ghen heeft. 572
- VII.** Van een Maghet, die de vverelt verlaten hadde. 573
- VIII.** Het leven van een Devote Dochter, die uyt de Hey-
lighe Stadt was. 574
- IX.** Een uyt-nemende daet van een Devote Dochter,
vvaer door haren vrijer bevruecht zijnde, Monick-
ghervorden is. 576
- X.** Het leven van een onghenaemde Maghet. 578
- XI.** Het leven van Adelheyd Maghet van Isnen, in het
Bischdom van Constantien. 580
- XII.** Van dry Maeghden ghesusters t' Alfenbergh vvoonen-
de, die van eenen Enghel vermaent zijn, dat sy toe-
fouden laten eene Kercke op haer erve te stichten
voor onse Lieve Vrouwe 582
- XIII.** Het leven van Dⁿ. Loyse de Carvaial. 583
- XIV.** Het leven vande salighe Maghet ende martelaerisse Ma-
gdalena Iaponia. 587
Het

Het leven van de H. ABRA Maghet, An. 350.
voor dochter van S. HILARIUS
Biffchop van Poictiers in Vranck-
rijck.

DEn H. Hilarius in den houthelicken staet/ eer
hy Biffchop ghe worden was/ hadde een doch-
ter ghekeghen/ ghenoemt Abra, die hy (in
ballinchfchap ghesonden zijnde/ vande d' ar-
riaensche ketters/ om het kloekc booyftaen
des H. Catholicken ghelovfs) by haer moeder te Poic-
tiers ghelaten heeft. Maer soo hy buytens landts ver-
jaeght zijnde door Godts veroumbaren verlaen had-
de/ datter een seer edel/ seer rijck/ ende schoon jonghe-
linck was/ die haer ten houthelick verfochte; maer dat
hy haer den heimelsthen vlyddegom/ door sijn gheliedt
booyfen hadde/ heeft haer desen vrye niet sijn eyghen
handt gheschreden/ over ghesonden.

Wt de schrif-
ten vanden
H. Hilarius.

Abra wordt
ten houthel-
ick verfocht.

Aen u, myn lieve dochter Abra, ick Hilarius, van
den vanden Heere, salichoyt.

Ick hebbe uwe brieven ontfangen, ende verstaec daer
uyt, dat ghy mijns seer begheerigh zijt; ende my staet se-
ker voor (vvant ick ghevoele, hoe wenschelijck dat het
by-wesen is, van die men bemint) dat uwe liefde niet
verandert en is. Nu om dat ick wiste, dat mijn arvvelen u
moyelijck is; om dat ghy by avonturen niet dencken en
soudt, dat ick geen vaderlijcke liefde uwaerts en dage;
hebbe mijn reyle, ende mijn vertoeven vvillen veront-
schuldighen; om dat ghy verlaen soudt, dat ick u niet
onminnefick, maer vruchtbaerlijcken ontbreke; vvant
soo ick u als een eenighe dochter, oock van eender linne,
(soo verre als t mijns vvechs aengaet) hebbe; soo vvilde
ick vvil; dat ghy my als een alder-ichoonste dochter in
heylicheydt leefde.

My is laten vveten, datter een jonghelinck is, die ee-
ne peerle ende een kleedt heeft van een onghelooovelijc-

M m y ken,

N,
ter
in
533
558
66
68
ck-
hen
69
un-
72
73
ey-
74
er,
ick-
76
78
het
80
n-
oe
en
82
83
a-
87
let

ken, oft onbegrijpeliicken prijse : welcke beyde, wie-se van hem verdienen oft krijghen konde, boven alle menschelijcke rijckdommen ende ghelucken, ende rijk ende saligh soude worden. Ick dit verstaen hebbende, ben tot hem ghereyft, ende door vele ende langhe wegghen tot hem ghekomen zijnde, ben hem te voete ghevallen, met reden : want hy soo v wonderlijck schoon is, dat niemant in sijne teghen voordigheyt staen en derf.

**Waren vader
Hilarius
voesiet haer
balle enen
anderen
bzupdegom.**

Hy siende dat ick voor hem neder-gevallen vvas, beval datmen my vragen soude, wat ick vvilde oft begeerde. Ick andt vvorde, dat ick vvat van sijn kleedt ende peerle verstaen hadde; de vvelcke soo hy my die gevveerdighde te gheven, dat ick-se mijn beminde dochter geven soude. Ick dit gefeyt hebbende, ben vvederom met het aensicht voorvvaerts ter aerden gevallen, en hebbe seer gevveent, ende suchtede dach en nacht, hebbe van hem begeert, dat hy mijn bede hoorē vvilde: vvaer op hy (vvant het eenen goeden jonghman is, niemant beter dan hy) my gevvaeght heeft; Kendt ghy dit kleedt ende dese peerle, de vvelcke ghy van my met tranē begeert, dat ick-se u dochter gheven soude: Ick andt vvoorde: Heere ick hebber van gehoort, ende geloof het : ende ick vveet dat sy d' alderbeste zijn, ende dat het een vvaere salicheyt is die kleedt te ghebruycken, ende met die peerle verciert te zijn.

Ende terstondt heeft hy sijne dienaeren bevolen, dat sy my die verthoonen soudē. Ick hebbe dan dit kleedt gesien, ende hebbe gesien dat ick niet uyt-spreken en kan. Is zijde in sijnheydt by dit kleedt te verghelijcken? De sneeuven by sijn vvitheyte, vvorden sy niet svvart gherekent? vvordt het blinckende goudt door sijnen schijn niet verduystert? Sijne verscheyde alderhande vervven vvaren alsoo lieffelijck, ende vermakelijck sich verthoonende, datter geene oyt ghesien colouren met die te verghelijcken en vvaren.

**Sijn koste-
lijck kleedt.**

Daer na is my de peerle verthoont, de vvelcke soo haest ick-se sagh, neder-gevallen ben; vvant mijn oogen sulck eenen grooten schijn niet verdragen en konden. Soo ick ter aerden uyt-ghestreckt lagh, seyde my een van de bystaenders; Ick sie, dat ghy een sorghvuldigh vader zijt, ende dat ghy dit kleedt ende dese peerle met eene brandende begheerte voor uve dochter versoeckt: maer om dat ghy-se noch vierighlijcker soudt begheeren, segghe u hier van, dat ghy noch niet en siet oft vveet.

**Sijn koste-
lijke peerle.**

Dit

Dit kleedt en vvoert nimmermeer van de motten be-
 knaeght, door het gebruyck niet versleten; nergens door
 vervuylt; door gheen kracht oft gevvelt, oft vvil ghebro-
 ken; nimmermeer van den besitter verloren; maer blijft
 altydts soo het nu is.

*Deught van
t kleedt.*

De kracht oock van de peerle, is dese, dat die hem met
 dese verciert, nimmermeer sieck en is, niet en verou-
 dert, nimmermeer en sterft: vvant sy in haer niet en heeft
 dat verdervelijck is.

*Tracht van
de peerle.*

Ick dit hoorende, mijne dochter, ginch by-na van
 my selven, ende stierf by naer uyt eene begheerte van
 dat kleedt ende dese peerle; ende soo ick plat neder ter
 aerden lagh, badt ick den jonghelinck met eene aen-
 dachtigheyt, ende een ghedurigh vveenen, segghende:
 O Heylighen Heere, zijt bermhertigh over mijn ghe-
 bedt, over mijne sorghvuldigheyt, over mijn leven: vvant
 soo ghy my dit kleedt ende dese peerle niet en gheeft
 voor mijn dochter, soo sal ick ellendigh vvorden, ende
 mijn levende dochter sal ick verliezen: vvant om dit
 kleedt ende dese peerle te krijghen, hebbe ick dese pel-
 grimagie aengenomen. Heere, ghy vveet dat ick u niet
 en lieghe.

*Hy en schese
beyde voor
sine dochter.*

Den jonghelinck my gehoort hebbende, seyde tot my:
 Uve ghebeden, uve tranen hebben my beveeght: en
 goedt is't voor u, dat ghy ghelooft hebt. Ende om dat
 ghy gheseyt hebt, dat ghy ghereedt vvaert, om u leven
 voor dit kleedt, ende dese peerle te vvaghen, soo en can
 ick-se beyde niet vveygheren. Maer ghy moet mijn
 voor-nemen ende mijnen vville hier van vveten. Dit
 kleedt is soodanigh, dat soo vrie ander ghevervde,
 saechte, sijne, goude kleederen ghebruycken vvil, die
 kleedt niet ghebruycken noch van my ontfanghen en
 kan. Ick ghevet alleen aen sulcke die te vreden zijn
 met een simpel kleedt, naturelijck colour hebbende, een
 onkostelijcke vvebbe, nauvv sluytende, sonder over-
 vloedt van ployen en fatsoenen.

*Dit kleedt
sluyt alle an-
dere kostelijc-
ke kleederen
uypen.*

De nature oock van de peerle is soodanigh, dat sy geen
 ander peerlen van de zee oft aerde geraept, by haer lijden
 en kan; vvant sy (soo ghy siet) schoon is, kostelijck is, niet
 vindelijck in de vvereldt, maer hemelsch, ende daerom
 haer niet en gevveerdicht daer te zijn, daer de vvereldt-
 sche verganckelijcke gevonden zijn; vvant mijn saecken
 met de menschelijcke niet over- een en komen.

*Dese peerle
en lijdt geen
ander peerle.*

Die

Des mocht
haer vrede
beloef op
conditie.

1661
1662

Den vader
peest-se
haer aen

1663
1664
1665
1666

1667
1668
1669

Die mijn kleedt ende peerle gebruyckt, is een veltje-
ken ghesondt, ende en vordt niet bevaughen met heete
kortten; en kan niet ghevyndt vorden: door jaren niet
verouderd, door de doot noch los noch ongebou-
den den eeuwigen ghelijck. Ick sal u dan dit kleedt ende
dese peerle gheven, om uwe dochter die te schencken.
Maer u dochter moet haer dese gaven vveerdigh maken,
Want, soo sy goude en gevervde kleederen versmaedt,
ander peerlen haer; soo sal ick haer dese mijne gaven,
(die ghy voor haer begheert) gheerne gunnen.

Dese belofte van den jonghelinck gehoort hebbende,
o mijne alderlieffte dochter, ben ick blijde op-gestaen en-
de by my dit secreet houdende, hebbe u desen brief ge-
schreven; u bibbende met veel tranen, dat ghy u, om dit
kleedt en dese peerle te krijghen, bevaren vult van al-
le ydelheyt, ende dat ghy, tot u ver schade, uven ouden
vader niet ellendigh en maect door het vveygeren van
desen kleede ende dese peerle. Want ick svveire by Godt
van hemel ende aerde, datter niet kostelijcker en is, dan
dat ick hier schrijve van desen kleede ende peerle, die u
van rechts vveghen toe behooren kunnen. Ghy dan, als
men u eenigh ander kleedt offert van zijde, van vervve,
vā goude schoon, seght hem die dat offert: Ick vervvach-
te een ander kleedt, dat kostelijcker is; dat ick niet krij-
ghen en soude, als ick dit aenveerde. Een vvolle schaeps-
kleedt is voor my ghenoech; met de vervve die de nature
voordt-brenght, ben ick te vreden. Het onkostelijck sim-
pel geveef staet my ghenoech aen. Dat kleedt soecke ick,
dat men my vvijs ghemaect heeft niet te verslijten, niet
te vergaen; niet bedorven te kunnen vorden. Brenght-
men u eene peerle om aen den hals te hanghen, oft rinck
om aen den vingher te vobghen, seght; Dat my dese on-
nutte ende vuyle peerlen gheen belet en brenghen; vvant
ick vervvachte die alder kostelijckste, schoonste, ende
nuttigste peerle, die my salicheyt ende eeuwicheyt by-
brenghen sal. Soo dan, mijn dochter, aensiet mijne sorgh-
vuldigheyt aen, ende sonder iemandt ict hier op te vra-
ghen, andt vwoordt my buyt u, selven, met sulck eenen
brief als ghy selfs sult kunnen dichten; ende schrijft my
oft ghy sint tot dit kleedt, ende dese peerle hebt; oft
dat ick weten machis vvan ick desen jonghelinck ande-
rvvorden moet; op dat so vvere als ghy hem begheert,
ick met blijdschap op een vreden keert naer huys, en op
id

u den-

u dencken mach. Als ghy my geantvoordt sult hebben, soo sal ick u laten vveten, v'wie dat dien jonghman is, en hoedanigh, ende v'var dat hy v'vilt oft beloest. Daer-en-russchen leynd' ick u een morgen ende avont lof-sanck: op dat ghy mijns alijdt gedachtrigh mooght v'vesen. Ister iet dat ghy, om u jonckheydts v'ville, in den brief ende lof-sanck niet en verstaet, vraeght her u moeder, die een groote begheerte heeft ende v'venscht, dat sy u in manieren haer gelijk, Gode baren mochte. Gode die u geschapen heeft, bevare u hier, ende inder eeuwigheyt, her v'vleck ick u v'vensche, mijne alderlieffste ende seer be-minde dochter.

Naer desen den H. Hilarius van het vallingschayt huus gekomen zijnde/ heeft syn dochter al onder soeckende ghevraeght/ haren sin upt-halende/ oft sy den brudgom begeerde/ dien hy haer versocht hadde. De Godt vruchtighe dochter seer gheneghen/ om den wille haers vaders te ghehoorsamen/ wenschte seer dat sy haest sulck eenen brudgom wouwen mochte/ wiens schoonheyt alle roosen ende alle lilien te boven gaugh: wiens cievaten niet eenen onbegrijpelycken schijn bloncken: wiens edeldom ende upnemetheit den hemel te boven ghinghen: wiens su-verheyt onbedeckt bleef: wiens schatten sonder af-ganch vast beseten waren. Welcken wille van syne dochter den immelycken vader bekennende/ en heeft niet op-gehouden van v'vanden/ tot dat syne dochter sonder yue/ v'vdesjept sijn: te in syne tegenwoordicheyt van 's wereldts boosheyt naer Christen reysde, wiens lichaem hy niet syn eughen handen eerwerdelijk begraven heeft: die haer daer in beknadt te hebben/ bekent is ghy weest/ dat sy door hem van den wereldtschen karcher ende perijckenlen ontnomen/ naer het ewighe licht over-gedraghen is. O glorie des lijchs/ die beter dan het leven hier is: want dat hy de wereldt ontnomen heeft/ dat heeft hy naer den hemel over-gesonden. Zeker het is v'v al meer/ soo te sterben/ als ellendelyck te leven. Want dat is eene sekere salicheyt/ niet besmet te worden met sonden. Het welck ons verleene den Vader/ den Sone/ ende den H. Gheest, Amen.

Abra sijn
dochter ver-
keest dit
in leede ende
peerde hier
in verheyt.

Sy moede
van haren
vader begraven.

II. Het

An, 413.

Het leven vande Salighe DEMETRIAS Maghet.

Wt den H.
Hieronymus
ende andere.

Demetrius
seer edel van
gheslachte.

Maer veel
edelder van
deughden.

Sp is in
groot verhe-
kel van hare
Supberheyt
te verliesen.

De salighe Demetrius (wiens leven wy al-hier
by-bringen) is eene vande vermaerdtste
Maeghden geweest van haren tijdt: 't welck
niet seer te verwonderen en is/ midts dat sy
van soo heplighen stamme (namentlijck van
haer moeders wegghen) geweest is/ upt het groot/ wydt/
breydt/ ende vermaert gheslachte van de Anicien/ dat de
gheheele werelt dooz bekent is gheweest/ ende groot
gheacht. Eene familie (soo Cassiodorus sprecket) waer-
achtelijck edel/ om dat de deught ende het hepligh leven
van die noyt gheweken en is.

Sp heeft vooz ouders gheladit Claudium Hermoge-
nianum Gylprium vader (die haest en jonck gestorven/
haer moeder Julianam Aniciam weduwe ghelaten
heeft) eertijds Borgh-meester van Roomen/ daer naer
vooz-Borgh-meester van Campanen/ Gouverneur
van Arijcken/ van de stadt van Roomen/ van het Bail-
louschap van Illprium/ ene van de Gostsche landen.
Welcke seer edele ouderen sy noch edelder ghemaecht
heeft dooz hare eeuwigh op-gheofferde Supberheyt
van den Maeghdelijken staet/ een eenige dochter van
grooten rijckdommen/ naer de werelt in aensien/ om te
komen tot meerderen staet; maer alsulcks verachtende
(als naer blycken sal) om haren bypdegom Christo
betere te dienen.

Naer haers vaders doot woonde sy met hare moe-
der weduwe/ ende haer groot-moeder Proba Anicia,
oock weduwe (beyde HH. vrouwen) in een seer schoon
paleys/ de familie van Anicien toe-behoorende binnen
Roomen als doen/ als den Coninck der Gothen Ma-
ricus de stadt van Roomen in-nam; als-wanneer sy in
groot verhekel gheweest is van haren Maeghdom te
verliesen. Want al hoe wel den Barbarischen Coninck
hadde laten upt-roepen op den hals/ dat-men die niet
hinderen en sonde/ die in de Kercken ghevonden wa-
ren/ oft vooz Christenen bekent; nochtans zynder veel
onder

onder den hoop gheschendt gheweest (soo het pleegh in
 sulcker beroerten) de soldaten al het bevel der Oversten
 niet ghesoosamende/ soo het behoorde. Haer hups is
 van de Goten oock in-genomen/ sy met haer ou-
 ders ghevanghen/ende soo sy selver betuyghet/haer-sel-
 ven soo toe-sprekende (soo by S. Hieronymus in synen *Hieron.*
 achtsten brieft start:) Langhe hebby onder de handen van *epist. 8.*
 de Barbaren geleest: met de rocken van uwe groot-moe-
 der ende moeder waer't ghy ghedeckt: ghy hebt u ghe-
 vanghen ghelien, ende uwe Suyverheydt buyten uwe
 macht: ghy schroomde die wreede ghesichten van uwe
 vyanden: andere Godts Maeghden hebt ghy met eenen
 stil-swijghenden sucht mer ghewelt ghevanghen, wech-
 sien leyden, &c. Oft sy segghen wilde daer by; en noch *Sy worde*
 tans ghy zyt het ontkomen/ende doo? Godts gratie en *behoort.*
 ghenade daer van bewaert/ soo 't oock gheschiedt is in
 der daedt. Want al was sy met hare ouders doo? eenen
 tijdt ghevanghen/ is daer naer met de selve ontslaghen
 ende los ghelaten/ doo? de heyligheyt ende goetheyt
 tot allen/ haer groot-moeder oock by de Barbarische
 menschen in weerde gekomen zijnde (soo den heyligen
 Hieronymus betuyghet) hoe wel becooft van alles/ende
 hare hupsen nu verbrandt zijnde.

Dit perijckel ghepasseert zijnde/ is sy ober zee naer
 Africken ghevaren met de voorszeyde H. weduwē ha-
 re ouders noch in 't wereltich habijt/ op der Edele *Sy treckt*
 wyse seer verciert. Daer ghekomen zijnde/ en zyn son- *na Africken/*
 der perijckel niet gheweest. Heraclianus van den Kep- *ende worde*
 ser Honorius naer Africkē ghesonden als Gouverneur *van 't selve*
 van dat landt/ speelde aldaer den tyran. Hy troock upt *perijckel be-*
 de moeders schoot met ghewelt hare dochteren/ ende *hoort.*
 verrochise (hoe edel sy waren) aen vrende: hy en sagh
 niet aen oft weesen oft weduwen waren: selfs en spacr-
 de oock de Maeghden Christi niet: hy sagh meer naer
 de gevende handen/ dan naer de bedruckte aensichten
 der biddende ellendighe. Dit perijckel dan hebben sy
 moeten met geldt lossen/ sonder welck sy met vrede in
 Africken niet en hadden kunnen blijven.

Een wepnigh tijds in Africken gewoont hebbende/
 hebben de ouders goet ghevonden de salighe Maghet *Sy worde*
 Demetrias, nu houtbaer zijnde (die haer anders noch *van hare ou-*
 niet en droegh uytwendelijck/ dan naer de werelt) ten *ders ten hou-*
 houtwelijcke te besteden. De ouders niet wetende/ dat *welck toe-*
 sy *gheseydt.*

De bidt
Godt om
hulpe niet
tranen ende
op een hay-
zen kleedt
rustende.

En weder-
staet vloec-
kelijck ende
beruercht
haer-selven.

is anders van sinne was, ende inder daer was nu den
trouw-riick voor haer / van de ouders van een seer edel
jonghman ontfangen / ende is hem al toe-gelept. Waer
wat heeft sy ghedaen? Dit verhaelt den H. Hieronymus
met dese woorden: Geheele nachten, en in 't secreet (dit
alleen wetende de HH. Maeghden, die in 't gheselschap
van hare moeder ende groot-moeder varen), en heeft sy
gheen slaep-lakenen, noch soerigheyt van pluymen ghe-
bruyckt; maer op den blooten vloer een hayzen kleedt
uyt-ghelpreyt hebbende, heeft daer op gerust, ende haer
aensicht met ghedurigh-vloeyende tranen besproeyt,
voor haren Saligh-maker metter herren knielende; be-
gheerende gracie om haer voor-nemen te vol-brenghen,
hare begheerte te vol-eynnen, de sinnen van hare groot-
moeder ende moeder te veranderen, ende te versoeren.
Wat maect ick hier langher met woorden op 't konste
ghesepdt; Als den dagh der bruyloft naeckende was /
ende men het bruydt-bedde tot den houw dagh gereet
maecte; in 't heymelijck / sonder wete van iemand /
den nacht ghenomen hebbende tot haren roost / heeft
sy haer met sulche redenen bewapent / ende haer-selven
aen-ghegaen: Wat doet ghy *Demetrias*? vyaerom be-
schermt ghy uve Suyverheydt met sulck een vreesch.
Ghy moet vryheydt ghebruycken, ende stoutigheyt. Die
soo in peys vreesch, vvat sou ghy doen als 't op een mar-
telic quam? Die daensichten van de uve niet verdra-
ghen en kondt, hoe lout ghy de vyerscharen der ver-
volgers konnen vverderstaen? Is 't dat u d' exempelen van
mannen niet en vercloecken, dat u vervvecke en stout
maecke de salighe Martelaerlic *Agnes*, die in haer teere
jaght den vvreeden tyran te boven gegaen is, ende den
te oonen rijtel der Suyverheydt, met het martelic be-
heylight heeft. Weet ghy niet, vveet ghy niet, o ellen-
diche, vvien dat ghy uven Maeghdom schuldigh zijt?
Zoo verre is. Waer naer een weynigh woorden boven
berhaelt van hare ghedaenisse / sept wederom voor:
Vyve stadt, certijds 't hooft van de vverelt, is een graf
van het Roomsche volck ghevorden: ende ghy op den
Africaenschen oever ballinck, sult eenen verjaeghen
man oock hier gaen trouwen? Wie sal de bruyt leydster
hier zijn? met vvat gheselschap sal men ter Kercken
gaen? het hardt gekraeck oft geruysh der Africaenscher
rale sal u een bruyloft-liedeken singhen. Ja? neen, neen;
breeckt

braeckte alle beletselen der volmaeckter liefde Godts, jaeght alle vreesse vvegh. Neemt den schildt des geloofs, het pansier der rechtveerdigheydt, den helm der saligheydt, ende gaet voort naer den strijdt. De bewaerde suyverheyt heeft oock hare martelic. **Wat vreesst ghy u groot-moeder, vvat uwe moeder mede? misschien vvillen sy 't oock dat ghy vvilt, als sy 't wisten.**

Mer dese ende d'irghelijcke pucelen haer-selven op-ghejaeght hebbende / heeft al het rieraet van haer lichaem / ende het wereltsch habbt / als beletselen van haer goetd vvoornemen af ghewoopen: hare carcanten / hare peerlen / die groote erben weert waren / lepde sy in de kofferen; ende een slecht rocxken aen-getrocken hebbende / treckt daer over noch eenen slechteren mantel / ende soo naer Proba hare groot-moeder toe; ende onverwacht valt haer te voet / met weenen ende kermen alken toonende wie sy nu was.

Hare groot-moeder / eene seer heplighe ende zedighe Jousfrou / was verflaghen / een ander habbt over hare nichte siende. De moeder stont oock van blidschap verbaest. Wepde en ghelooften 't niet / dat sy nochtans begheerden inder waerheyt aen de dochter te sien. De stemme bleef in de keel / sy en konde niet upt: en tusschen root en bleek / vreesse ende vzeught / liepen de gepeynsen ander ende ander malck anderen teghen. Ten laetsten / lieyt al op een kussen upt / nu van de moeder aen de dochter / dan van de dochter aen de groot-moeder; upt overbloedighe vzeught liepen de tranen / en pupden ten ooghen upt: men hief de kanielende dochter van der aerden op: men om-helsoeden bevenden hals. Nu konden men sien wat dat groot-moeder / wat dat moeder van te vooren g'erne ghesien se'iden hebben: sy wenschten de nichte / de dochter veel ghelucks / ende verheughden haer seer / dat de maghet hare edele famil' met haer maeghdelijck vvoornemen noch edelder maecte, ende seiden: Nu hebben wy ghevonden, dat ons noch meer veredelen kan: dat ons in ons ongheluck eade de Roomsche affchen vertroosten kan.

Goeden Iesv, wie soude kunnen upt-spreken de blidschap / de vzeught die in dat hups doen ter tijde was? Hoe veel maeghden zyn upt sulck eene vruchtbarighe wortel ghesproten? Het exempel van de parvoone ende vrouwe hebben veel van de hups-maeghden ghe-

Sp lent af
haer vrees-
relsch be-
bijt.

Daer
grote
blidschap
de heele
familie.

Dit exempel
berweckt
berfcheyde
maeghden.

volght. De na-gheburen hupsen byanden ende blaek-
ten in't belijden der maeghdelicker fupberhept; die/a
en warenfe van ftate ende rijkdom niet gelyck/ in fup-
berhept na ghelycken prijs ftonden. Alle de Africaenfe
kercken danften van blydſchay: de mare liep en door-
liep/niet alleen fteden / bygheden / dorpen; maer oock
boeren hutjens. Alle de eylanden tuffchen Africaen
ende Italien waveren vol van. Italien begonfte fijn
rouw-kleederen te veranderen: ende de half af-ghe-
woyden beften van foomen begonften te verquicken
hopende door fulck-eene van hare vorgherinnen van
Godt ghenade te verkrifghen. Dese mare heeft oock
de oeveren van den Ooften door-gaen / ende de trium-
phe van de Chriftelycke glozie is in de inlandtſche ſte-
den ghehoort gheweest. Wat maghet iſſer ielwers ghe-
weest / die haer van het gheſelſchap van Demetrius
niet en roemde? wat moeder / die u lichaem / o Ju-
liana / niet faligh en ſeyde?

Ouders
gheben aen
Demetrius
alle hune
goederen
hoor den
hemelſchen
bruydegom.

Men ſeyt nu voorts (ende het was van alle Chriſte-
nen als-doen ſeer gheprezen) dat de groot-moeder ende
moeder / al wat ſy gheſchickt haddē met de dochter ten
houwelijck te gheben / dat ſy dat de maghet ghegheben
hebben; om dat den bruydegom Chriſto gheen onghel-
ijck gheſchieden en ſoude / die de maghet onbegift met
en begheerde; ende dat in't werelijck ſoude hebben
verlozen ghegaen / dat men dat voor het huys-ghesin
Chriſti bewaren ſoude.

ſy ont-
fanght de
maeghdelij-
ke wijle.

Dit ſoo t'huys ghedaen zijnde / is kortz daer naer
van den Biſſchop voor eene ghreſtelijcke maghet ghe-
wijet; ſoo het doen de maniere was / van alſulcke oock
die t'huys by hare ouders bleven woonende / om dat
ſy te vaster in hun voornemen blyven ſouden.

Den H.
Augustinus
is oorſaecke
van ſulcken
ſtaet.

Maer van waer is Demetrius deſen ſin aen-gheko-
men? hoe is ſy / ende door wien tot ſulck-een Godde-
lijck leven verweckt? Een jaer van te voren was in
de ſtadt van Carthago eene openbare t'samen-ſpraec-
ke tuffchen de Catholijcken / ende de Donatiſten ket-
ters toe-gheſeydt; tot de welke van alle kanten veel
volcks quam gheleopen. De heplighe Demetrius on-
der andere is aldaer oock gheweest / ende ter oorſaec-
ke van dien in ſprake met den heplighen Auguſtijn
ghekomen / die haer van den heplighen maeghdelijcken
ſtaet veel voor ghehouden heeft / dat haer tot ſulck-
eenen

renen staet seer beweegt heeft ; soo naderhandt den
selben heylighen Leeraer / in eenen brief tot Julianus
hare moeder gheschreven / verclaert / verstaen hebben-
de / dat sy het goetd boornemen volbracht hadde. Die
is, seyd hy / door onsen dienst, de gratie ende barmher-
tigheydt des Saligh-maekers daer toe gheholpen heb-
bende, datter sulck-eene vrucht voort ghekomen is, dat
het menschelijck houwelijck nu op handen zijnde, de
H. *Demetrias* het gheestelijck om-kelsen van sulck-eene
bruydeghom meer gheacht heeft, die de schoonste boven
de sonen der menschen zijnde, t' sijnwaerts treckt soo
veel maeghden, om meerdere vruchtbaerheydt des
gheests voort te brenghen, sonder bederf van de ghe-
heelheydt des vleeschs.

Den heylighen Augustinus, uyt de brieven van de
moeder / de wonderlijcke veranderinghe van de hepli-
ghe *Demetrias* verstaen hebbende / heeft hem gheroont
seer verbljdt / met noch eenen ander brief aen de moe-
der gheschreven; al waer hy dit bestaen van *Demetrias*
seer prijst / ende verheft boven alle ghelucken des we-
relts. Ghy-lieden hebt (seyd hy) mijn herte vervult
met blijdschap, soo veel te vreughdelijcker als het
my aenghenamer is; ende soo veel te aenghenamer, als
ghy-lieden sulck-eene tijdinghe eerder hebt laten we-
ten. Vwe brieven zijn de vliegende maten voor-geloo-
pen, ende hebben my eer van sulck-een uyt-nemende
goetd doen verbljden, dan ick van de march hadde
konnen twijffelen. Wie soude met woorden kunnen
uyt-spreken, wie met weerdighen lof verheffen, hoe
onbegrijpelijcker dat het meerder eere is, van uwen
bloede vrouwen te hebben, die *Christi* bruyden ghe-
worden zijn, dan dat sy voor de werelt Borgh-meesters
ghebaert hadden? VWant het is wat groots, door de
weerdigheydt der Borgh-meesteren namen de tijden te
teecken: hoe veel weerdigher is het door de ghe-
heelheydt des maeghdelijcken staets de tijden t' over-
climmen, ende eene eeuwigheydt te vercierem? Dat
dan het edel maeghdeken haer meer verbljde, dat sy
edelder door heyligheydt, door eene Goddelijcke ver-
saminghe, eene groote hoogheydt in den hemel krij-
ghen sal, dan sy door een menschelijck houwelijck
hare kinderen hadde kunnen verheffen. De stamme van
de *Anicianen* heeft veel eerlijcker verkoren, gheen
N a ij houwe-

August.
Epist. 142

August.
Epist. 179

houwelijk soeckende, hare familie te vereeren door den maegdelijcken staet, in den vleesche een Enghelsch leven naer-volghende; dan de selve stamme te vermenichvuldighen door 't baren, ende het gheral der stervende te vermeerderen. Dit is het vruchtbarigher gheluck, niet dicker van lichaem te worden; maer naer den verstande groot te vvorden: niet met melck de borsten te vullen; maer suyver van herten te vvorden: niet uyt het lichaem aerde te baren; maer eenen hemel uyt de ghebeden voort te brenghen. Mijne lieve dochteren, eerweerdighe vrouvven, verblijdt u-lieden in haer ghevonden te hebben, dat ghy-lieden in u-lieden selven mist. Laet-se volherden ten eynde toe, haer aen-houdende aen het houwelijk, dat gheen eynde en heeft. Dat haer veel vrouvven naer-volghen, die haer voor vrouwe kennen: de onedele, een edele; die brooschelijck verheven zijn, eene hoogh verheven ootmoedighe. De maeghden, die de edelheydt van de Anicianen voor haer wenschen, dat sy de heyligheydt kiezen. VVant aengaende den edeldom, vvanner souden sy die met hoe groote wenschen kunnen verkrijghen? maer de heyligheydt, soo sy die volkommentlijck begheeren, sullen se stracks verkrijghen. Dat de rechter-handt des Almachtighen ghesont ende gheluckigh u-lieden beware, me-vrouwen alder-eerweerdighste, mijn uyt-ghelesen dochteren. 'T huysghesin van uwe heyligheden, maer besonder de heyligheydt selve, groet ick uyt dienste, die ick uwer verdiensten schuldigh ben, in de liefde des Heeren. De bruydt-gifte aen my ghesonden, ter eeren van dat *Demetrias* de heylighe vvijele ontfanghen heeft, die ghy-lieden my ghesonden hebt, hebbe ick seer minnelijck ontfanghen. Dus verre S. Augustinus.

*Prosper
apud Am-
bros. cap. 84.*

S. Prosper heeft oock de heylighe *Maghet* alle gheluck ghewenscht met dese woorden: Het is seer wonderlijck gheweest, ende onder de sonderlinghe exempelen van de goddelijcke gratie te rekenen, dat ghy eene Aniciaensche maghet, boven andere verheven tot in den hooghsten graedt van den salighen Edeldom, van wiens vruchtbaerheydt men verwachtte erf-achtighe naecomelinghen, die den edeldom van groot-vaderen, ende groot groot-vaderen in weerde houden souden, ende de

begheer.

begheerten oft wenschen van het gheslachte, jae oock van het vader-landt vervullen soude: onverhoets den sin om-ghekeert hebbende, door een begheerte van een hemelsch houwelijck, van het sterfelijk houwelijck gheweken zijt: ende om dat ghy alle u gheslachte, met eenen tijtel van sulck-een deught, heyligh-maecken soudt; ghy, d'eerste van uwen stamme, hebt u tot een eeuwiche maeght, aen den Sone der Maghet over-ghegheven ende toe-gheleydt. Siet eens in hoe grooter werden dat den maeghdelijcken staet alrijds in de **H. Kercke** gheweest is/ als de **H. Vaders** oock van verre landen/ tot sulcke/ die desen verkozen hadden/ geschreven hebben; om die te verkloecken / ende in den selven staet tot heylighejdt (daer hy toe aenghenomen wordt) te verboorden. Maer ter contrarien/ leert oock/ hoe dat de dupbel den selven staet is hatende. Want hy heeft dese **Maghet** door ketterij bebochten ende soecken te bedrieghen. **Pelagius** / artsch-ketter als-dan noch onbekent/ heeft haer oock enen brief oft eer enen heelen boeck gheschreven / als oock alle gheluck haer aende nieuwe **Wjupdt Christi** wenschende; ende haer prijfende / als oft sy upt haer selven sonder van **Godt** door sijne gratie daer toe verweckt te zijn / desen heylighen staet aenghenomen hadde / met dese ende dierghelijke woorden; De gheestelijke rijckdommen en heeft u niemant kunnen gheven, als ghy aen u-selven. In dese dan zijt ghy met recht te prijfen: in dese vveerdigh boven andere verheven te worden, de welcke niet vvesen en kunnen dan uyt u ende in u.

Maer teghen de heylighe **Vaders** dit verstaen hebbende / de heylighe **Maghet** ghewapent hebben. Den heylighen **Augustinus** vooz al / die de vooz-gaende woorden op-ghenomen hebbende / soo gheandtwoordt heeft: Ghy siet, o dochter, wat een peste datmen in dese woorden schouwen moet; want dat hy seydt, dat sulck-een deught niet zijn en kan dan in u, is seer wel en waerachtelijck gheseydt, dat is een spijse voorwaer. Maer dat hy seght; sulck een deught en is van niemant dan van u; dat is venijn.

Den **H. Innocentius Paus** heeft van ghelijcken den de **H. Maghet** geschreven/ende genoegsaem te kennen ghegheven wat de **H. Kercke** daer van gheboelde/ als hy met korte woorden haer dit schreef; Het is een

Den **Artsch-ketter Pelagius** soecte haer te versepten.

Augustinus wederlept hem.
August.
Epist. 143.

Den **Paus Innocentius** waer-schouwt haer.

groote gratie van *Christus* u geschiedt, dat ghy uwē edel-
dom door uwe heylicheyt te boven gheghaen zijt.

Hier.ep.7.

*Hieronymus
wapen haer
voch met het
gheloof van
den Paus
van Roome.*

*Hiute Hieronymus oock van verre landen / schryft tot
haer in deser manieren: Maer om dat ick vrees, ja ghe-
noech door de loopende mare bekennt hebbe, dat in tom-
mige noch leven ende uyt-spruyten eenighe venijnighe
spruytkens; ick meyne gheraden te zijn u voor te ver-
manen uyt eene teere affectie van liefde, dat ghy het ge-
loove van den H. *Innocentius*, die een naevolgher ende
sone van *Anastasijs* Paus is, soudt willen houden, noch
gheene vrende leeringhen (al is 't dat ghy u dunct schalck
en wijs te zijn) soudt volghen. haer soo vermanende dat
sy het gheloof volghen soude / dat van den Stoel van
S. Pecter alleen / als uyt eene fonteyne ober al is sup-
verlyck uyt-bloepende. 'Twelck (soo 't uyt *Baronius*
ghenoech bespeurt kan worden) sy ende haer ouders
ghedaen hebben / haer supver houdende van alle ket-
ten ende valsche leeringhen. Dus verre van *Deme-
trias*; de reste van haer leven en hebbe ick niet konnen
bekomen.*

III.

A. 410.

Het leven vande Salighe PRINCI-
PIA maghet.

*Ve den H.
Hierony-
mus.*

*Principia
wordt on-
verwesen
van de H.
Marcella.*

*Deel doch-
ters volghen
haer exempel.*

DEse H. maghet Principia hadde voor haer
meesterisse de H. Marcella, van de welke sy
wierdt met groote zorghe in de vreesse Godts
onderwesen. Dese heylighe vrouwe siende dat
sy haren arbejdt niet te vergheefs en dede
(want sy wrocht op goede/bette/en vruchtbarige aerde/
ende hare vermaninghen wierden van Principia seer
gherne ghehoort/met profijt van haer epgen ziele) soo
en is sy noyt verre van haer ghegaen / niet enen voet
van haer stellende; maer bleef ghedurighlyck by haer
in haer kamer / ende oock by haer in de ruste; waer door
de gantsche stadt door verbeydt wierdt / dat Principia
een moeder hadde ghevonden / en Marcella een dochter;
soo dat door haer-lieder goede exempel; veel doch-
ters haer waren bekeerende tot den geestelijken wegh.
Het is geschiedt op desen tijdt / dat *Maricus* Coninck
der Gotthen met ghewelt van wapenen / de stadt van
Roome

Stoomen heeft inghenomen / ende van sijn soldaten is het hups van Marcella bespronghen gheweest; die van dese H. vrouwe versochten / dat sy hen-lieden thoonen soude de verborghen rijckdommen. Dese vrouwe legst hen te vozen het slecht kleedt / met het welck sy bedeckt was / als eene waerachtighe gheturghenisse van hare ghewillighe armoede: het welck dese barbaren quastick af-nemende / hebben se scherpselick ghegeesselt; maer sy gheene pijn gheboelende / is hen-lieden met tranen te voer ghevallen / biddende dat sy Principia, de welcke noch gheheel jonck van jaren was / niet en soude van haer wech leyden; op dat hare jonckheyt niet en soude zyn in't vergeschel van schoffieringhe (ghelick in sulcken occasie seer ghemeenlyck is gheschiedende.) Siet hier / Christus heeft de barbarische herten vermorwt / dat sy na't bloedigh sweer t'erstondt de beminthertigheyt hebben verkregen.

Sy zyn dan beyde van hen geleydt (om van d'andere soldaten beschermt te zyn) naer de kercke van de heylighe Apostelen; ende dat om dieswille / dat Marcius in't besorren der selver stadt hadde den gantschen legheer door / en gebodt laten uyt-gaen / dat sy niemant vermoorden en souden / noch ghevanghen nemen / oft sy moesten se in de kercke sluyten: waer van de H. maghet Godt was lobende ende danckende / ende veel meer Marcella; om dieswille dat sy nu hare beminde Principia verlost sagh uyt de handen van die barbaren / die haer niet en hadden misdaen; maer hadden haer ghevonden arm; ja soo arm / dat sy soo verre komen was / dat sy ghebreck leet van haer daghelijck broodt: maer verbult zynde met de liefde Godts / en gheboelde ghen hongher; soo dat sy met de waerheyt mochte segghen: Naect ben ick gheboren van mijne moeder; ende bloot sal ick weder-keeren; soo verre als't Godt heeft be- lieft, ben ick ghecomen. Ghebenedijdt moet sijnen alder-heylichsten Name zyn.

Ten laetsten / naer dat alle dese onruste ghestilt was / is sy met Principia naer hups ghekeert: maer niet langhe daer naer / heeft sy die H. maghet ghelaten erfghe- naem van hare armoede / ende rijck van tranen / ende pijn; de welcke naerbolghende het exempel van eene soo groote meesterse / heeft oock na dit ballinckschap ghevonden de eeuwige ruste.

Marcella
wordt gheslagen / maer
beschermt
Principiam.

Sy worden
gheleyt naer
de kercke
der Aposte-
len / om bes-
uyt te zyn.

Sy zyn seer
arm / ende
en ghebreken
geene hoger.
Iob cap. 1.

Principia
erfghe-naem
na d'armoede
ende
deughden
na Marcella.

A. 400. Het leven van ALEXANDRA Maghet.

Palladius
Hist. Laus.
cap. 5.

Alexandra
12 jaer
lanck gheslo-
ten in een
graf-stede.

Sp en siet
man noch
vrouwe.

Sp lijkt
haer selven.

Waarom
Alexandra
haer selven
in het graf
ghesloten
hadde.

Waar mede
sp alsoo in
ghesloten
sinde besich
was.

DEn salighen man Didymus/ heeft my (schijft Palladius Bisschop van Helenopolis) oock vertelt van eene dienst-maeght / gheheeten Alexandra; de welcke de stadt verlaten heb- bende/haer selven gesloten hadde in een graf/ nemende dooz een gat 't gene dat haer van noode was/ nimmermeer komende in het gesicht van mannen noch van vrouwen twaelf jaren lanck. In het twaelfste jaer wort gheseyt/dat dese salighe haer selven ghelieck/ende totten grave toe-gherust hadde; alsoo de ghene die ghe- woon was tot haer te komen/ als sp haer niet en and- woorde/ ons dat gheseyt heeft. Als wy dan daer gheko- men waren/ende de deure des grafs wegh gedaen had- den/ soo zyn wy inghegaen; ende wy hebben gevonden/ dat sp overleden was.

Van haer sepde oock de alder salichste Melania van Roomen: Ick en hebbe (sepde sp) het aensicht van dese salighe niet moghen sien: maer ick staende ontrant het gat/ hebbe haer ghebeden/ dat sp my de oorsake soude segghen; waerom dat sp vande stadt ghegaen was/ende haer selven gesloten hadde in het graf. Sp heeft my aen- ghesproken dooz het gat/ segghende: Daer was een tot my met sotte liefde bevanghen, ende om dat ick hem niet en wilde bedroeven, oft niet en wilde lijden, dat hy in my geschandaliseert wierde; soo hebbe ick my liever le- vende in dit graf willen sluyten, dan de ziele te verarge- ren, die naer Godts beelt gheschape is. Ende als ick tot haer gheseyt hadde: Dienst-maeght Christi, hoe kont ghy het verdraghen/ geheelick met niemant te spreken; maer alleen te stryden teghen de ledicheyt ende gedach- ten: heeft sp my gheantwoort, segghende: Van 'smorgens tot den negen uren toe bidde ick, een ure lanck spinne ick vlas; maer voorts alle d'ander ure overdencke ic in mijnen sin, het leven der heyligher Vaderen, ende Patriarchen, ende de stryden der HH. Apostelen ende Propheten, ende Martelaren. Ende als den avont aenghecomen is, als ick mijnen Heere geglorificeert hebbe, soo neme ick spijs; seer

feer veel uren des nachts overbrengende in het ghebedt; ende het eynde verwachtende, met eene goede hope, wanneer ick van hier sal ontbonden worden, ende openbaren voor het aenschijn van *Christus* mijnen Godt.

V.

Van eene MAGHET, die ghequelt was A. 412.
met liefde der rijckdommen, ende
ghenesen wierdt door den heyli-
ghen MACARIUS.

B In den Alexandrien was eene Maghet (schryft *Palladius*
Palladius) alleen met naem; sy was wel oodt- *Laus. Hist.*
moedigh in habijt/ maer in haer herte spariet/ *cap. 5.*
glozieus / ende ghequelt met giericheydt; meer

beminnende het goudt dan Godt: niemandt
immermeer iet gebende van hare goederen / noch gast/
noch arme / noch bedruckte / noch Monick / noch ma-
get, noch oock eene myte aen de kercke uytrepckende.
Vermaent zijnde van veel heylighe Vaderen / en wierp
sy het swaer ghewicht der rijckdommen niet wech. Sy
hadde oock maeghschap / uyt welck maeghschap sy de

dochter van haer suster tot eene dochter aen-ghenomen
hadde. De welke sy nacht ende dagh haer goet beloef-
de daer sy nochtans selve de hemelsche goederen verlozen
hadde. Want dit is oock een specie van het bedroch des
dupvels / die onder 't decksel vande vrienden deught te
doen / inde menschen giericheyt verweckt. Want dat hy
niet en vraeght naer het geslacht / blijckt hier aen. Want
hy broeder / ende moeder / ende vader heeft leeren doo-

den. Ende dit is claar uyt de *Schryfture*. Ende al schry- *Deut. 12.*
net dat hy sommighe de sozge vooz de vrienden in geeft/
hy en doet dat niet om dat hy hen goet gunt; maer om
het herte vande ghene / die hem ghehoorzaem zyn / open-
baerlijck te oeffenen tot onrechtveerdicheyt; aengesien
dat hy wel weet / dat het bonnis gegeven is / twelck seyt: *I. Cor. 6.*
De onrechtveerdighe en sullen het rijcke Godts niet be-

sitten. Nochtans iemant kan wel beweeght zijnde door
geestelijck verstant / ende door goddelijcke begeerte / syn

A n v

ziele

ziele niet versimpnen / ende even-wel sijne vrienden on-
derstant doen / ist dat haer iet ghebreck. Maer als ie-
mant sijne gheheele ziele soo aenstelt / dat hy die ver-
simplit door soighvuldicheydt voor de vrienden / die son-
dicht teghen de wet / als de ghene die sijne ziele veron-
achtsaemt. David den Propheet singht oock in sijne
Psalmen vande ghene die sozghen dragen voor hunne ziele
/ segghende inde vreesse Godts : Wie sal op-klimmen
op den bergh des Heeren? als oft hy segghen wilde ; sel-
den gheschiet dat. oft wie sal staen in sijne heylige plaet-
se? Die onnoosel is van handen ende reyn van herte, die
sijne ziele niet en heeft ghenomen in ydelheydt. In
nemen hunne ziele in ydelheyt de gene / die meynen dat
de selve vergaet met dit lichaem/ende pie de geestelijcke
deughden niet en achten.

Psalm. 23.

Die hame
sele in ydel-
heyt nemen.

Gasthuys
der verlem-
de.

Maer wat
behendig-
heyt den H.
Macarius de
maghet ghe-
trocken heeft
vande ghe-
righed.

Als den H. Macarius Prieester ende Oversten van het
arm Godts-huys vande gene die creupel ende lam wa-
ren / aen dese maghet (die alleen met den naem haer
selven vermaert ghemaect hadde ; maer van manieren
vremt was vande gheestelijcke oeffeninghe) d' aber
(naer maniere van spreken) wilde laten / om haer wat
te verlichten vande gierichendyt / soo verfinde hy sulcken
vondt. Hy hadde van sijne jonckheyt af omghegaen met
gesteenten. Soo gingh hy tot haer / ende seide : My
zyn ter handen gekomen schoone peerlen / schoone sma-
ragden / ende hyacinten ; maer ick en weet niet of se ge-
stolen zyn / oft dat se eenigen coopman toebehooren. Hy
zyn soo kostelijck / dat se onweerdelijck zyn ; nochtans
diese my ghepresenteert heeft / eyscht door al maer vijf
hondert penningen. Ist dat ghy die dan begheert / geest
vijf hondert penninge ; ghy mooght van eene portle vijf
hondert penninghen kriighen / ende d'ander mooght
besighen tot het cieraet van uwe susters dochter.

Ende soo dese / die eene maget geheeten wiert / gheest
hingh aen dit dochterken ; soo wiert sy bevanghen met
begheerte om haer te vercieren / ende sy is hem te voet
ghevallen / ende heeft gheseyt : Ick bidde u / dat se niet
mant anders en hebbe. Soo vermaende haer den H.
Macarius, segghende : Kompt tot mynen huys ende bes-
sietse. Ende sy en wilde dat niet doen ; maer sy gaf hem
de vijf hondert penninghen / segghende : Ick bidde u /
koopt ghy de selve soo het u belieft. Want ick en wil
den man niet sien diese verkoopt.

Ende

Ende als den H. Macarius de vijff hondert penningen van haer ontfanghen hadde / soo gaf hy-se tot het ghehuypck van het Godts-huys. Maer alst nu langen tijdt gheleden was / soo breesde sy hem te vermanen : want den ouden man wierdt t'Alexandrien vooz seer Godt-vruchtich ende vermherigh ghehouden : hy leefde tot hondert jaer toe ; in wiens tijdt wy oock gheleest hebben. Ten laetsten / als sy hem eens inde kercke ghebonden hadde / seide sy tot hem ; Ick bidde u / wat dunckt u van't gesteente daer vooz wy vijff hondert penninghen hebben ghegheben ? Hy heeft haer gheantwoordt ende ghesepdt : Van dien dagh af / dat ghy my het goudt ghegeben hebt / soo hebbe ick dat ghegheben vooz den pyss vande ghesteenten ; ende ist dat ghy die wilt sien / komt in myn huys. Want daer zyn de ghesteenten / ende sierse : ende ist dat sy u niet en behaghen / soo neemt u ghelt weder. Sy is seer geerne gekomen. Int Godts-huys waren boven de vrouwen / ende beneden de mannen. Ende als sy ghekomen was / soo lepdde haer den H. Macarius in't portael / ende seide : Wat wildy eerst sien / de hyacinten / oft de smaragden ? Hy seide tot hem : Dat u belieft. Soo lepdde hy-se in't bovenste deel / ende hy thoonde haer de creuple vrouwen / ende verlemde / ende blinde ; ende seide tot haer : Siet hier de hyacinten. Daer naer lepdde hy-se in het benedenste deel / ende hy thoonde haer de mannen / segghende : Siet de smaragden ; ende ick achte dat-men gheen kostelijcker en vint dan dese : maer ist dat sy u niet aen en staen / soo neemt weder u ghelt.

Dese dinghen dan aldus ghedaen zijnde soo is de maghet wech-ghegaen al beschajmt : ende wederom t'huys gekomen zijnde / wierdt sy seer bedroeft / dat sy dese sake niet en hadde gedaen om Godt / maer upt noodt. Daer naer heeft sy den Priester bedanckt / naer dat het dochterken / dat sy onderhiel / naer haer byploft-feeeste ghestorven was sonder kinderen ; ende sy heeft haer leven voozdt beter aenghestelt.

De arme
en cranchen
zijn seer kos-
telijcke ghes-
teenten.

Alexandra
bekeert haer
tot deugh-
den.

Van

VI.

A.410. Van eene MAGHET, die den Bisschop
Athanasium ontfanghen heeft.

Palladius
bist. Lausic.
c.136.

En deugh-
deitick mensch
moet oock
schoone
gheestelijcke
maeghden
blijden.

Ick hebbe t'Alexandrijen (sept Palladius) ghekent
eene maghet/de welcke ick ghevonden hebbe/on-
trent seventigh jaren oudt. Alle de gheestelijckheyt
gaf van haer gherupghnisse/dat/als sy jonck was
ontrent twintigh jaren oudt/ende seer schoon/van
haer bloden alle de ghene die begheerte hadden tot de
deught/om haer schoonhepts wille; op dat sy daer af
niet en souden krijghen eenighe smerte door een quaet
vermoeden.

Als 't dan gheschiedde/ dat de Arianen laghen leyden
den salighen Athanasio Bisschop van Alexandrië door
Eusebium (die doen ter tijdt proboost was onder Con-
stantius den Keyser) hem beschuldighende van seer
grootte misdaden / ende hem beschimpende/schoutwende
gheoordeelt te worden van eenen onrechtveerdighen
ende omghekochten rechter; soo en heeft hy by nie-
mandt derven verborghen blijven/noch by synen nebe/
noch by synen vriendt / noch by eenighen gheestelijken
persoon / noch by icmandt anders. Maer als de die-
naers van den Landt-booght onboozsiens in't Bis-
schops hof ghekomen waren / ende hem sochten; soo
heeft hy ghenomen synen stoole ende syn mantelken/
ende is ter middernacht ghebloden tot dese maghet.

Athanasius
wordt van
Godt ver-
maent/ dat
hy verborghē
soude blijven
by de maget.

Sy wierdt verbaest door dese nieuwighepdt. Maer
den Bisschop seyde tot haer: Om dat ick ghesocht worde
van de Arianen / ende van hen beschuldight ben van
seer grootte misdaden; op dat ick niet en soude komen
in eene quade suspicie/ende dat ick hen niet en doe son-
dighen/die my ter doot willen brengen / daerom hebbe
ick voor my ghenomen te vluchten: dus heeft my Godt
desen nacht gheopenbaert/dat ick by niemant anders
bevijsen kan zyn/dan by u. Als-dan heeft sy met grootte
blijdschappe alle twyffelinghe van haer gheworpen:
(want sy heel Godtvrychtigh was) ende heeft met eenen
wel-berepdden ende kloecken moet den seer heylighen

lighen Bisschop verborghen ses jaren lanck / alsoo langhe als den Keyser Constantius leefde : ende sy heeft selve sijne voeten ghewasschen / ende sijne vuplisse gherepught / ende hem ghedient in alle andere dinghen / die hem van noode waren / ende hem van alle boecken besorgt. Ende daer en was in ses jaren niemant t'Alexandrien / die wiste waer den salighen Bisschop Athanasius was.

Wonderlike ghedienstigeit van dese maghet tot Athanasium.

Maer dat van geboodtschapt was de doot van den Keyser Constantius / ende dit tot synen ooren ghekomen was: soo is hy des nachts wederom ghedonden gheweest in de kercke / aenhebbende een eeclyck ende deghelyck habijt. Den welcken siende / zyn sy alle seer verwondert gheweest / als oft sy hem levende van de doot ontfanghen hadden: ende sijne vrienden vragghden hem / waer hy verborghen gheweest hadde / dat sy hem niet en hadden kunnen vinden. Toen heeft den salighen Athanasius sijne vrienden ende maghen gheantwoordt: Om hier oorzacken wille en hebbe ick tot u-lieden niet ghebloden; op dat ghy waerachtelijck soude moghen sweiven / dat ghy van my niet en wist; ende oock dat ick wel wiste / dat ick gesocht soude worden meer by u-lieden dan by dese dochter / die soo jonck ende schoon is; want niemant vermoeden en soude / dat ick by sulcke eene schuldde: twee goede dinghen daer mede besorghende / te weten / haer salicheit (want ick hebbe haer profytelijck gheweest) ende mijne fame ende versekertheit.

Athanasius komt weder tot de sijn.

VII.

Van eene M A G H E T , die de werelt *A. 412.*
verlaten hadde.

DAer was noch eene andere (seggt Palladius) *Palladius* mijne geburinne / wijs aensicht ic niet gesien *hist. Lausie.* hebbe: want sy en hadde (soo se seggē) van dat *e. 139.* sy de werelt verlatē hadde / noyt upt geweest: maer als sy volbrocht hadde 60. jarē in d'oesfeninge met hare moeder / en dat sy nu soude sterbē; soo is tot haer gekomen eenen martelaer / den welcken in
die

Sp woerdt
ten hemel
ghenoedt
van eenen
martelaer.

Sp begheert
het ghebedt
van eenen
martelaer
in haer
uiterste.

Sp maecht
den Biffchop
voor een
testament
het boeck
vā Clemens
op den
Propheet
Amos.

die plaetse begraven lagh / met name Colluthus ; ende heeft tot haer gheseyt: Ghy sult heden tot den Heere gaen, ende ghy sult sien alle de Heylighen : komt dan met ons noen-mael eten in de kercke.

Als sp dan smorgens opghestaen was / ende haer ghekleedt hadde / ende in eenen kof broodt ghenomen hadde / ende olijven / ende klepne moescrupden / soo is sp na soo veel jaren uyt-ghejaen ; ende als sp gekomen was in de kerck / soo heeft sp ghebeden : ende als sp alle den dagh al sittende de gelegentheyt gade gheslagen hadde / datter niemandt in de kercke en soude zyn / soo heeft sp den martelaer gebeden / segghende : Ghebenedijdt mijne spijsse, *H. Colluthe*, ende doet my gheleyde in den vreck met uyve ghebeden.

Als sp dan ghegeten ende wederom ghebeden hadde / soo is sp t'lyps ghekomen ontrent den sonnen onderganck. Ende als sp hare moeder ghegheben hadde den boeck vā Clemens Stromateus op de Propheet Amos, soo heeft sp tot haer gesept: Gheeft dit den Biffchop / die ghebannen is. Ende sp heeft tot haer gheseyt : Bidt voor my, want ick gae tot mijnen Heere. Ende sp is dien selven nacht verscheyden. Ende als sp gheene kortsse en hadde ghehad / ende dat haer hoofd haer niet wren hadde ghedaen ; maer dat sp haer selven ter begravesenissen gheschickt hadde / soo heeft sp in de handen Godts haren gheeft ghegheben.

VIII.

A. 630.

Het leven van eene DEVOTE DOCHTER, die uyt de heylighe stadt was.

Moschus
in prato
Spir. cap.
179.

VVV

Y zyn ghegaen (seght Moschus) by den Abt Joannes Eremyt / met by-name Kutilius / ende by heeft ons vertelt / segghende: Ick hebbe den Abt Joannes den Moabiter

hooren vertellen / ende segghen : Daer was eene devote dochter in de heylighe stadt / seer Godtvruchtigh / ende naer Godts behaghen levende. Wen dupbel dan heeft de maghet verghet / ende heeft eenen jonghelinck inghegheven eene onsupbere ende dupbelsche liefde tot haer.

Maer

Maer dese wonderlijcke maghet ghe waer wordende de
lagen des duyvels / medeliden hebbende met de bederf-
scnisse des jonghelinck; nemende een hapren kleedt / en
weyckende wat spysse / is in de wildernisse gekomen; be-
vijgende door haer verreck den jongelinc van de ten-
tatie ende verlies van sijne salicheyt / ende bereyden-
door haer-selven door de eenzaamheyt / gherusticheyt
ende vermeerderinghe der deughden.

En maghet
verlost haer-
selven ende
eenen jon-
ghelinc / upt
het verreckel
van onkuy-
schemt /
wech loo-
pende naer
de wilder-
nisse.

Ende na veel tijdis door Gods schickinghe (om dat
hare upt-nemende conuersatie niet en soude onbekent
blijben) soo heeft haer eenen Eremit ghesien in de wil-
dernisse der Jordanen / en hy heeft tot haer geseyt: Wat
doet ghy / moeder / in de wildernisse? Ende sy willende
haer voor den Cluysenaer verbergen / heeft tot hem ge-
seyt: Verghheest het my / ick ben van den wech ghedoolt:
maer om des Heeren wille / vader thoont liefde / en wijst
my den wech. Maer hy door Godt van haer vermaent
zijnde / heeft tot haer gheseyt: Ghelooft / moeder / ghy en
zijt van den wech niet ghedoolt; noch ghy en soeckt den
wech niet. Aldus dan wortende / dat alle loghentael van-
den duyvel is / seght my de waerheyt / waerom ghy hier
zijt ghekomen? Doer heeft de maghet tot hem gheseyt:
Aht verghheest het my / Aht verghheest het my; eenen jon-
ghelinc is in my verarghert / ende daarom ben ick in
dese wildernisse ghekomen / achtende dat het beter waer
hier te sterven / dan iemandt eene verargeringhe te geven
naer't woordt van den Apostel.

Sy soekte
hare deugh-
den te be-
decken.

Ioan. I.

2. Cor. 5.

Den Oudt-vader seyde wederom tot haer: Hoe lang-
ghen tijdt hebt ghy hier ghelweest? Welke tot hem heeft
gheseyt: Ick hebbe hier door Christos Watie ghelweest
seventhien jaren. Den Eremit seyde wederom tot haer:
Waer by leeft ghy? Ende sy voort-langhende het hap-
ren-kleedt / ende ghelweyckte spysse / heeft tot den Ere-
mit gheseyt: Diet / dit hapren kleedt dat ghy siet / en dese
luttel ghelweyckte spysse is met my upt de stadt gheko-
men. Ende Godt heeft het in my ellendighe / door sijne
gratie alsoo gheschickt / dat ick ben ghedoet geweest by
de selve / ende en zyn niet vermindert. Ende weet dit /
vader / dat sijne goedertierenheyt my alsoo heeft be-
schermt / dat my gheen mensch in dese seventhien jaren
ghesien en heeft / dan ghy heden alleen; ende ick sach-
alle. Den Eremit dit hoorende / heeft Godt seer ghe-
glorificeert.

Met haren
kleedt ende
de spysse upt
de stadt
mede ghen-
men / duert
haer 17.
jaren.

De maghet
andere siens-
de / en wordt
niet ghesien.

A. 630. Een uytnemende daet van een devote DOCHTER, vvaer door haren vrijer bevveeght zijnde, Moninck ghevworden is.

Moschus in Prato Spiritual. c. 60.

Een eenfamtighe dochter toeghe daen tot haeren/waken/aelmoessen.

Een jonghelingh wordt op haer verliest.

EEn gheloof-weerdigh man (seyt Moschus Eviratus) heeft ons vertrocken / doen wy tot Alexandria waren / dese gheschiedenisse. Eene devote dochter (seyde hy) sat in haer hups / leydende een een-samich leven: ende seer sochblich zynde voor hare salicheyt / was seer neerstich in bidden ende waken / ende dede veel aelmoessen.

Maer den dupbel benydende altoos het goet / en soo groote dencken inde maghet niet verdryghende / heeft eene oozlogheteghen haer verweckt. Want hy heeft eenen jonghelinckene oneerbare ende dupbelsche begheerte tot haer in het herte ghesonden. Ende desen jonghelinck stont aen hare deure ende wachte se. Als dese maghet dan upt haer hups wilde gaen / oft te kercken ghingh om te bidden; so quam desen boosen ende onsupveren jonghelinck voor hare ooghen / ende en liet se niet uptgaen; haer inblasende door oneerbare wenckingen / sommighe woorden tot liefde verweckende; soo seer dat de maghet is bedwonghen ghelueft door de groote moepelicheyt des jonghelincks / niet meer upt haren hups te gaen.

Op eenen dagh dan / heeft de maghet hare dienst-maghet tot hem ghesonden / om hem te seggen: Kompt / mijnne vrouwe ontbiet u. Hy is dan tot haer blidelijck gegaen / begheerende met haer oncupsheyt te doen. Maer de gheesteliche maghet sat in haer slaep-camer: ende doen den jonghelinck inghekomen was / heeft sy tot hem gheseyt: Broeder ick bidde u. seght my, waerom zijt ghy my soo moeyelijck, noch en laet my uyt mijnen huys niet gaen? Den jonghelinck heeft gheantwoort: Inder waerheyt / Jouffrouwe / ick beminne u seer; ende als ick u aenste soo worde ick heel met begeerte tot u onsteken. Ende sy heeft tot hem gheseyt: Wat schoonheyt hebby in my ghesien, dat ghy my alsoo bemindt? Den jonghe

jonghelinck heeft gheantwoort: Owe ooghen; want die hebben my verleydt.

Hoozende dan de Maget/ dat haer ooghen hem verleydt hadden/nemende een sweert/ heeft de selve uyt gesteken. Als den jonghelinck dit ghesien hadde (te weten/ dat sy haer selven de ooghen uyt ghesteken hadde) veroert zijnde van herten/ is na Scithi ghegaen; ende de werelt aldaer versakende is een overtreffelijck Mo-
 nick gheworden.

Sp steecte hare ooghen uyt/ om den jonghelinck gheen veraringhe te gheben.

Ick en kan niet laten hier by te boeghen een diergelijck exempel/ 't welck ghebeurt is aen een geestelijcke dochter vande Bredick-heeren.

Daer was eene geestelijcke dochter Lucia genaemt/ die seer ghequelt wiert van een edel jongh-man/ die op haer verliest was: Ten laesten heeft sy hem gebraecht/ Wat isser doeh in my/ dat ghy soo op my verliest zijt? Sy antwoorde: O ooghen hebben mijn herte doorwont. Sy op haer selve gram zijnde/ sprack haer selve aldus aen: Quets' ick alsoo met mijn oogen de herten der menschen; doe ick hen alsoo hunne ziele verliesen? Ick sal den raet van Christus volghen, die seydt: Ist dat u oogh u verarghert, soo steecke uyt, ende worpse van u: want het is u beter met een oogh te gaen in het rijk der Hemelen, als twee ooghen hebbende gheworpen te worden in de helle. Sy heeft dan met eenen cloeckē moet/ beyde haer ooghen uyt haer hooft genomen/ ende die aen haren beminder overghesonden. Dese dooz soo wonderbare daedt verbaest zijnde/ heeft strax leedwese ghadt van sijn misdaet/ gelijk oft sy de Maget van hare ooghen berooft hadde: ende verlatende alle wereltliche ge-
 noechte/ heeft sy-selven begheben onder de Bredick-heeren. Lucia heeft dooz Godts gratie haer ghesicht wederom ghecreghen/ ende heeft daer naer haer leven voleyndt in groote heylicheyt/ alsoo datse nu van Godt almachtich vercort wort met verschepde miraculen.

Conwardus.
 Zittardus.
 Iacobus de Vitriaco.
 Rad. 3. part. virid.

Matth. 5.

Sp steeckt haer ooghen uyt/ ende sendse aen haren beminder.

Sp wort wederom verlicht.

Hes

An. 1430. **Het leven van eene onghenaemde
MAGHET.**

*Ex Formi-
cario Ioan-
nis Nideri.*

*Sp draeght
haren
Maeghdom
Godt op.*

*Sp wordt
seer gequelt
van den dup-
bel.*

*Sp wast in
deughden
dooz quellin-
ghe.*

In't velt (seyt Niderus) by de stadt van Neurem-
burgh na ghenoech is eene Maghet gheweest/ ten
tijde van den Schijber des levens/ ghebozen van
slechte ende arme ouders; als sy jonck was/ schoon
van lichaem/ recht ende slecht naer de ziele. Sy
noch niet gheheel houtbaer wesende / heeft haren
Maeghdelijcken staet Christo op-gheoffert/ vliedende
alle jonghe lichtveerdighepdt/ ende alle den brandt en-
de pvet haers herten in Christum, als tot haren byp-
degom/ op-dijvendt.

Des dupbels archept dit haer beghdende/ is haer
seer moepelijck gheballen; heeft hem op-gherecht tes-
ghen dese strydtstere/ namentlijck 's nachts/ nu ver-
baerlijcke gheruchten maeckende / nu onverwacht
op de mueren des huys vreeselijck cloppende/ ende met
eenen ghemaecten val des huys de Maget verbaert
maeckende/ om haer van hare devote ghebeden af te
trecken dooz vrees/ ende haer goedt voornemen te doen
verlaten; maer al te vergheefs. De boosheyt des dup-
bels heeft haer-selven bedrogghen; want de H. Maghet
behielp haer met woorden der H. Schrijtuere/ met goede
raden der Bicht-vaderen; ende sterck wordende dooz
hare epgen ghebeden ende de gratie Godts/ en achiede
des vyandts laghen ende ghewelt niet met allen; ja
dooz dese tentation/ als winden/ nam den brandt der
liefden tot haren bypdegom maer meer en meer aen/
ende vermeerderde sich wonderlijck seer.

Sp kreegh ten dien tijde eene begheerte van liefde
tot het trouwen van haren bypdegom Christum seer
groote/ die haer herte met eenen brandt ontfack/ met
gheen vuple ofte aerdsche liefde vermenght; maer om
particulierlijcken sekerlijck te weten/ dat sy van Christo
als sijne bypdt bemindt was. Want sy menichmael in
de vermaninghe/ die-men de Maeghdkens somwijlen
dede/ ghehoort hadde/ hoe dat de selve bypden Christi
waren; 't welck-men met luyder stemmen haer-lieden
toe-praes/ om tot den Maeghdom te verwecken. Hare
ghebeden

ghebeden dan streckten daer toe/ liefdet Godt soo/
dat sy daer van doot haer particulier/ sekerheyt hebben
mochte/ oft sy oock een van syne bruyden gehouden
mocht wesen. In welke begheerte veel maenden vol-
herdt hebbende/ op eenen dach/ in haer hofken/ daer
sy haren kost upt haelde/ besich zijnde/ heeft den Heere
laten sien/ dat sy de begeerte van den armen verhoort
heeft: want soo sy van joncks af arm was/ hadde maer
dit hofken daer sy by leefde/ met noch een koep/ die sy
ghekocht hadde/ ende bracht soo de krupdekens van't
hofken als het melck van de koep te stadt-waert in/
om te verkoopen tot haer maghet onderhoudt; was
nochtans soo neerstigh om Godts woort te hoozen/
dat sy qualijck eene predicatie versumpde die-men in de
stadt dede; ende niet veel over de veerthien daghen
'rontfanghen van het Goddelijck lichaem ons Heeren/
ghebiecht zijnde/ wten stelde. Soo sy dan eens in haer
hofken naer ghewoonte haer werck dede/ onverhoets
naer haer oude begheerte berste haer desen wensch upt-
ter herten: Och oft, ô weerdighen Sone Godts, ick
schaemel ende alder-onweerdighste dienaerste, weer-
digh ware, in dese plaetse van mijn hofken, daer ick nu
mijn ooghen op slaec, eenigh teecken te vinden, dat ghy
my tot een bruyt ghetrouwt hebt.

Sy begeert
van Godt
sekerheyt dat
sy een bruyde
Christi is.

Den wensch en was soo haest niet ghedaen/ oft op
den selven ooghenblick sagh sy twee oft dyp lieffelijcke
violet-bloemkens/ die naer den tijdt van den jare/ als
dan niet ghavonden en konden zijn: want het S. Mar-
tens-misse was, als-wanneer in die landen niet alleen-
lijck niet lieffelijcks ghesien en wordt: maer den vorst
ende sneeuw oock alle krupdekens doet verdooren. De
Maghet is verbligt ghelweest/ ja mede wat verbaest/
om dit onghewoon teecken, heeft even-wel de violet-
kens met der handt af- ghepluckt/ ende neerstelijck be-
waert/ ende van als-doen doort aen haren bruydegom
hertelijcker bemindt.

Sy wordt
verskert
doot dyp bio-
letten in den
winter was-
sende.

Maer soo namaels upt al te groote simpelheyt haer
een twijfeligh overquam/ oft sulck-een teecken ghe-
noeghsaem was/ om verskert te zyn van des bruyde-
goms trouwe/ dat sy soo neerstelijck van Christo be-
gheert hadde/ heeft al nieuwe ghebeden/ ende stercker
suchten naer haren bruydegom toe doen klimmen/ om
noch meer verskert te zyn van sulc-eene trouwe. Soo
D o j sp dan

Hy wordt
noch verse-
kert door ee-
nen sonder-
linghen rinck.

Hy dan wederom in 't volghende jaer op eenen sekeren dach in haer hofken arbeydde/ ende wenschte upt den gront haers herten (soo 't Godt soo belieft) dat sy tot een teecken van sulck-eene trouwe/ eenen rinck binden mochte ter plaetse daer sy dan haer oogen op gheslagen hadde; siet/ noch dese reyse en heeft Godt de gebede van d'oodmoedige Maget niet vermaect; maer heeft haer aldaer eenen rinck laten binden (die ick namaels selfs gesien hebbe) wit van colcur/ van wat alloy en weet ick niet; maer het scheen supber silver wel ghelyck te zyn. Den knoop van den rinck waren twee handen in malckanderen konstelyck gheslagen / als malckanderen trouw ghebende/ wel vast in malckanderen gheperst. De plaetse daer hy ghebonden was/ en scheen van geen menschen veel ghehanteert te zyn.

Christus ver-
openbaert
haer.

De Maget desen rinck op-genomen hebbende/ heeft hem met danckbaerheyt wel nauw bewaert/ en booyt haer beste ghedaen/ om haren hoochsten bypdegom in den arbeydt van hare handen blydelijcker als boyn/ te dienen; soo veel te meer/ om dat hy naermaels noch in een nacht-visioen aen dese supbere Maghet hem heeft laten sien in de forme van een kleyn kindekē/ dat men in d'ermē noch draeght; ende soomen het schildert in den schoot van de glorieuse Maghet ende Moeder MARIA, ende sy-selven alsoo gheoffert/ om van haer omhelst te worden; het welck haer eene groote spoe is geweest/ om booyt-aen in oodmoedicheyt/ liefde ende verbuldigheyt haren bypdegom te dienen/ soo sy ghe- daen heeft tot haren sterfdagh toe.

An. 1430. Het leven van *Adelheydis* Maghet van Isnen, in het Bischdom van Constantien.

Ex Ioannis
Nideri For-
micario.
Adelheydis
tot onkuyf-
heyt ver-
weckt/ neemt
haer blucht
tot het ghe-
bedt.

DE H. Maghet Adelheydis (schryft Aiberus) is geboren in een dorp by Isnen/ een stadt van 't Bischdom van Constantien in Duytschlandt/ van slechte ouders; maer eben-wel van Godt geroepen tot den Maegdelijcken staet van joncks af. Hy maer seven jaren oudt zynde/ hoedde de schapen van haren vader; al waer sy van het jonck volc/ van haers onderdōs somwylē onbehoorlijck ghyenoort

ghenoodt was/ meer dooz teekenen dan woorden/ tot eenige onnuttigheyt/ soo't onder sulck volck dickwijls geschiedt: maer sy/ soo haest als sy het perijckel gewaer wierdt/ liep ter stont na 't gebedt/ als tot een bescherm- plaetse/ haer knien boogende/ ende haer handen tot ha- ren bypdegom/ die sy verkozen hadde/ verheffende; soo dat dooz sulck-een middel sy alle de laghen der beko- ringhe ontbloot.

Ghekomen zijnde tot de jaren bequaeme ten houwe- lijcke/ bevondt sy eene seer groote soeticheydt in den dienst des Heeren/ in de ghebeden/ in hare particuliere meditatie oft bemerckinghen/ de welcke hare devore lichamelijcke oeffeninghe tot Godt/ ja oock het werck *Haer streng- leken.* van den huysse/ ende des veldts/ soo licht gemaect heb- ben/ dat sy arbeeyt dede/ vrouwen-macht verre te bo- ven gaende. Sy vastede den geheelen Wasten seer scher- pelyck/ noch visch noch olie gebuyckende/ noch boter oock: daer-en-tusschen de kluyten die van den ploegh op-gheworpen waren mer een yseren instrument dee- lende ende moyselende/ het welck een swaer werck al- daer is: want de aerde aldaer niet bequaem en is om te besaepen/ het en zy dat sy dickwijls gheploeght zy/ ende noch te kluyten verdeelt/ die soo vast aen elckan- deren houden/ oft het lyn/ oft hars ware. Des winter- daeghs alst al bevylest/ naer seere sware dach-wercken/ badt sy vooz haer bedde des abonts een goede ure/ en dickwijls meer; dat menichmael de planten van haer boeiē/ in den stal by de koeyen oft schapen nat gewor- den zijnde/ soo aen haer schoenen vast aengevrosen wa- *Het vel van haer hoeten bziest aen haer schoe- nen.* ren/ dat sy die uyt-treckēde/ het vel mede van haer boe- ten trock; ende nochtans dit al verduidelijck verdoegh/ om den troost wille die sy in hare meditatie geboelde.

Wier-en-twintich jaren oudt zijnde/ is sy met dyp- gesusters in de stadt Isnen komen wonen. die sy in den maeghdelijcken staet onderhouden heeft; ende eens oorsaecke gheweest/ dat in sulck-een kleyn stedeken/ naer haer exempel/ meer dan vijftigh ghebonden zijn/ die den maeghdelijcken staet verkozen hebben/ in't midden van de wereldt seer devotelijck onsen Heere dienende/ met wille van soo te volherden; van de welc- *Sy herkwet verschepte dochters tot helofte van repucheydt.* ke sy als moeder ghe-eert is gheweest ende ghehouden tot in haer veertichste jaer/ in't welck sy gheluckelijck ghestorven is.

An. 1230. Van dry MAEGHDEN gesusters t'Al-
senberch woonende, die van eenen
Engel vermaët zijn, dat sy toe sou-
den laté eene Kercke op haer erve
te stichten voor onse L. Vrouwe,

*Vroude Re-
gisters van
Neder-lant.*

*Elisabeth
doet eenen
Enghel ver-
maent om
eene Kercke
t'Alsenberch
van onse
Liebe Vrou-
we te stich-
ten.*

Ontrent de jaren ons Heeren duysent twee
hondert ende dertigh heeft ghesoert die
schoone bloepende telie/verciert met alle eere
ende deughden in Thuringia/de H. Elisabeth,
dochter van Andreas Coninck van Hongarien/ ende
weduwe van Ludovicus/ Landgraeff van Thurin-
gien. Dese H. vrouwe/ beghift zijnde van den H. Geest/
is vermaent gheweest van den Enghel Godts/ dat sy
naer Zabandt soude trecken tot de Hertoghinne van
't selve landt/ Maria ghenoecht; ende dat sy van haer
eene bequame plaetse soude versoeken/ in de welke
sy met haer eyghen goederen eene Kercke soude bou-
wen/ ter eeren van de glorieuse Moeder Godts MARIA.
De H. vrouwe/ willende dat hemelsch vermaen vol-
brenghen/ is naer Zabandt ghetrocken/ ende tot de
Hertoghinne gegaen/ wien sy (al dat sy hadde gehoort)
ernstelijck heeft verhaelt. Sy heeft haer wille ende be-
gheerte vercreghen: want de voorszede Hertoghinne
Maria dit hoorende/ is terstondt in die Goddelijcke
eere onsteken gheweest/ ende heeft de H. Elizabeth met
reinen goeden wille haer versoek toe-ghestaen.

Als nu de H. vrouwe by haer-selven begonst seer te
overdencken/ iwyffelende op wat plaetse dat sy de
Kercke soude bouwen; soo heeft sy van den Enghel ge-
hoort/ dat sy moeste gebouwt worden op rene plaetse
Alsenbergh ghenoecht: alwaer sy een velt oft ren stuck
landts soude vinden/ 't welck vol groen blas ghewas-
sen was.

*Het selve
wozdt her-
openbaert
aen dry
Maeghden.*

Den selven nacht heeft den Enghel hem aen die dry
Maeghden beropenbaert/ die 't selve stuck landts hadden
besaep; ende heeft haer-lieden vermaent/ dat sy 't selve
stuck landts gewillighlyck souden gheven/ om daer op
cent

eene Kercke te bouwen ter eeren van MARIA de Moeder Gods. Dese Maeghden, hoorende het goddelijck gebodt vanden Enghel/ zijn terstont te vreden geweest; oodmoedelijck biddende/dat-men soo langh soude ver-
toeken/ tot dat het blas soude volwassen ende rijp zijn.

Den Enghel heeft haer dit toe-gelaten/en seide: Staet morgen vroech op/ende gaet na 't velt/en treckt u blas uyt; want ghy-lieden sult het volwassen binden. **De** **M.** Maeghden, de goddelijcke belofte/ ende de Engel-
sche vermaninge geloovende/ soo ras als den dagh is opgestaen/ sijn naer het selve lant ghegaen; ende soo sp ghehoort hadden/ hebben sp haer blas rijp ghevonden.

Ende noch boden dien hebben sp eenen sijden draet ghevonden/die soo vreet ende wijdt gespannen was als de Kercke gebouwt moeste wesen. Als de dienst-Ma-
get Christi dese teekenen hoorde/ is sp seer verblijdt ende vertroost geweest; soo oock deden alle de Christe-
ne geloovige menschen die daer onttrent woonden/ en sp hebben begonst ter eeren vande glorieuse Moeder Gods MARIA de Kercke te bouwen. In deser maniere heeft de Kercke van Afsenbergh haer beghinsel gehabt.

Blas sa-
voets groen/
smorghens
rijp.

Eenen sijden
draet gebon-
den boort de
forme van de
kercke.

XIII.

Het leven van D^r. LOYSE de Carvaial. An. 1610.

Loyse de Carvaial is geweest dochter van Don Francisco de Carvaial/ghebozen tot Placen-
tia Gidder/ seer bekennt ende vermaect in het hof/dē welckē is gestorven zijnde Ghechter van
Leon. Haer moeder is gheweest D^r. Maria

van Mendoza ende Faxardo/de suster vanden Marquis van Almacan/en Ghecht-sweer vanden Marquis de los Seles/vader vande tegenwoordigen Marquis.

In 't seivenste jaer haerder jonckheyt/ soo sy verlozen hadde haer ouders/ is sy komē wonen in het Paleys vanden Coninck van Spaignen/m. r. D^r. Maria Chastor haer Moeder/suster van haer Groot-moeder/ ende moeder van den Dooz-luchtrichsten Cardinael van Toledo; die was opperste Cameriere vande Dooz-luchtrichste Infante/ de welke nu is Goubernante in Nederlant. Van haer jeught af/ heeft sy haer begonst te

So uij

beggeven

At haer le-
ven in
Spaensch
beschreven.

Sy is van
edele ghes-
lachte.

Sp begeeft
haer van
Joncks tot
alle deughden
ende peniten-
tien.

begheben upt gantscher herten tot de oeffeninghe van alle deughden/ oberbrenghende veel tijds in't ghebedt/ ghebruyckende hayze-kleederen/ disciplinen/ ende andere penitentien; soo dat sp seer bemint ende gheacht is gheweest vande Infante/ en van alle de andere Jousvrouwen van het Hof/ die haer ghekent hebben; ende dooz de doot van de vermelde *D^a. Maria Charon* haer *Mope* soo is sp ghekomen onder het oversicht vanden *Marquis van Anacan* haren *Gom*/ broeder van haer moeder/ in wiens huys sp ghebleven is tot de doot vanden voozseyden *Marquis*/ de welke is gheschiet in het jaer 1592. volherdende met groote sorghe in oeffeninghen der penitentie ende des ghebedts; tot de welke hy haer seer verweckte / vraghende dickmaels rekeninghe van hare wercken/ toe-latende haer dese maniere van oeffeninghen / dooz de welke sp haer ghesontheydt ende lichamelijcke kracht seer verkranckte.

Lesende de
martelie van
D. Campianus
wort sp
verweckt om
te lijden.

Zijnde in het huys van haren *Gom*/ is by ghevalle ghekomen in haer handen eenen brief/ geschreven dooz *Heer Jan van Mendoza* ghesant in *Enghelant*/ van onsen *Coninck D. Philippus den tweeden*; indē welcken hy verhaelde het glorieus martelie van *P. Edmundus Campianus*, *Priester der Societeit Iesv*, geboren in *Engelant*; den welcken geleden heeft tot *Londen* in het jaer 1581. Lesende dan desen brief/ soo is sp ghevarecht gheweest van binnen/ ende heeft in haer ghevoelt een heplighe beugdinghe vanden gheluckighen staet/ soo van den *Pater* (den welcken gestorven was ter sulcker opsicht) als van de *Catholicken* van dat sijcke; de welke hadden een soo glorieuse oorsake om te lijden dooz *Christus*, begherende met hen ghevanghen/ gheboyt/ ende ghemarteliseert te zyn: ende dese begherte is vermeerderd geweest/ en heeft veel meer le bēs gecregen daer naet/ dooz het verhael van het martelie van *P. Henricus Walpolus*, *Priester der Societeit Iesv*; den welcken geleden heeft te *Tozok* in *Enghelant*/ in het jaer 1595. Dit boeckken las sp dickmaels/ ende en liet het in maniere van spreken upt de handen niet gaen; en sp was ghe woon dat te legghen alle nachte aen 't hoofteynde van haer bedde/ verweckēde sich dagelijck in de begeerte van te lijden/ ende inde liefde tot de *Catholicken* vande vervolghde kercke in *Engelant*/ de welke onsen

Enghelijcks
van *D. Wal-
polus*.

onsen Heere schijnt gestelt te hebben in het forneps van de tribulatiën ende vervolginghen. Sy is ghebleven by haren Oom den Marquis tot het jaer 1592. in het welck sy ghestorven is.

Daer naer heeft sy ghewoont in een arm huysken alleen/by het Collegie vande Compagnie tot Madrid/ in een sonderlinge vereeninge met Godt/ende exempel van haer deughdelijck leven; begebende haer gansche lijck tot het ghebedt/ penitentie/ ende gheestelijcke oefeninghe/ verghefselfchap met twee jonghe dochters haer dienst-boden/ onder-houdende haer te samen met het ghewin haerder handen; ende als sy by faute van ghesontheit niet en konde gewinnen het gene haer van noode was/ soo gingh sy naer de poozten vande Closters/ ende sy onderhiet haer met de ael-moessen in het geselschap van ander arme vrouwen/ en de selste maniere van leven heeft sy onderhouden soo langhe als sy in Hispaignien ghewest is; ende al is 't dat sy als-dan hadde al het in-komen van haer erfdom/ soo en heeft sy nochtans van het selve tot haren nootdruft niet willen ghebzuipcken; maer heeft dat uyt-gheleyt aen den armen ende Godt-bzuchtighe wercken: het meestendeel heeft sy ghebzuipckt tot het stichten van een Novitiaet/ alken voor de Enghelsche Waters der Societeyt Iesv tot Laven; op dat sy daer soude op-boeden wercklieden/ die daer naer souden moghen wercken in den wyngaert des Heeren die eerijcs in Enghelandt soo ghebloeyt ende vruchtbarigh is ghewest. Ende in Enghelandt onderhiet sy haer van de aelmoessen die men haer gaf/ ende die men van hier sonde/ ende het ghewin haerder handen. In desen tijdt soo hadde sy haer Godt op ghedraghen met bys beloven/ van armoede/ gehoorsaemheyt/ sup erheyt/ ende van noyt met op-ghesetten wille met de minste daghelijcksche sonde Godt te vergrammen/ ende van in alle wercken te trachten naer de meerdere cere Godis/ ende meerder volmaekthepdt.

In 't jaer 1605. is sy vertroocken uyt Valladolid met een voorn-men van te gaen naer Enghelandt door Pa-ris: latende haer eyghen landt/ ghelijck eenen anderen Abraham/ende soeckende vrende ende onbekende landen. Sy door-reyft dan een goet deel van Spaignien/ te midden door Franckryck/ ende het meeste

Sy leeft in
Suiberheyt
met twee
dienst-
Maeghden.

Sy tomen
met haer
hand n haren
cost.

Sy gheeft
haer goet
aen d'armen
ende geeste-
liche funda-
tien.

Sy doet
by belofte.

Sy reyft na
Engelant.

veel van 't Nederlandt/ hare hope t'eenemaal op Godt stellende/ ende haer gheheelick op-ghevende aen syne Goddelijcke gratie ende voorszichtigheyt/ niet vreesende de onghewallen/die haer/soo te water als te lande/souden mogē over-komen. Ten laetsten is sy gekomen te S. Omer in Nederlandt/ alwaer sy verwacht heeft de schip-baert om naer Engelandt te vertrecken.

De Paters van de Societeit/ die in Engelandt waren/ al is 't sake dat sy hadden eenighe vreesende achterdencken van den voorszpoet van desen aenslach/aenghenomen van eene vrouwe/ die soo edel was/ soo beswaert met siekten ende machteloos; ende de welke niet en wiste de tale van die landen; niet-teghenstaende zijnde onder-recht van hare heyligheyt ende voorszichtigheyt/ hebben ghesonden een van de voorszichtighe Paters van Engelandt naer S. Omer/om haer in Engelandt te beschicken/ende te verghefeschappen tot het huys van eene Dame/ die Catholijck was; alwaer als van was ghelogeert P. Henricus Garnetus, Oberste vande Paters die in dat rijck waren; die welke het naer-bolghende jaer 1606. is gheweest een glorieus Mareelaer te Londen. Mer dese ghelegentheyt is sy ghekomen in Engelandt/ in 't beginsel van het jaer 1605. ende hebbende eenighe daghen ten huys van dese Dame ghewoont/ heeft goetd ghevonden om beter tot haer hoornemen te gheraecken/ een besonder huys te huere; soo sy doock ghedaen heeft/ verghefeschapt zijnde van eenighe jonghe Engelsche dochters. Sy heeft by-naer geweest een jaer onbekent/ haer bereyden tot den strijdt door ghedurighe ghebeden/ vasten/ende strenghe penitentie, onfanghende dagelijcks het Lichaem onses Heeren/ welke ghewoonte sy onderhouden heeft den tijdt van negen jaren/ die sy in dat rijck gheweest heeft.

Doo haest als sy de tale van dat landt koste/ heeft sy besocht ende ghetooft met eenen grooten yber de salighe belijders Christi, die ghevanghen waren: onder andere vruchten die sy daer ghedaen heeft/ verhaelt P. Pineda d'ij seer wtneemende; te weten/ dat sy bekeert heeft twee Calvinistische Ministers/ ende eene oude vrouwe.

Ende als sy verstaen hadde/ datter eenighe Priesters ter dootd verwesen waren/ heeft sy hen besocht/ en met eenen

sy leest hier
in alle stren-
gheit des
levens.

sy bekeert
eenighe ket-
ters.

reenen uptnemenden puer verweckt om kloeckelijck te
stryden. Voorts naer hunne doot dede sy alle neer stigh-
hepdt/om eenighe Reliquien van die te bekomen/om
die tot verwecksel van de Catholyckē in eerlycke plaet-
sen te setten. Sy was seer toe-gedaen tot penitentiē/soo
dat hare toe spijse niet anders en was als wat groens
ende slechten visch: sy was dickwijls disputerende met
de Heretycken/soo in 't publyck als in 't heymelijck; seer
verstandigh/ soo dat-men seyde dat sy was eenen Prie-
ster gesonden van den Paus in vrouwe kleederen; ende
ter deser opfichte is sy twee keeren ghevangen geweest;
ende op eenen tijdt/ ten ware dat haer den Rechter ver-
bojghen hadde/ soude sy van de ghemeynte in stucken
ghetrocken geweest zyn. Ten laetsten sieck gheworden
zijnde in de ghevanghenisse/ ghebrocht zijnde ten huysē
van den Ambassadeur van Hispanien/ heeft hare on-
bebleekte ziele aen Godt wederom ghegheben.

Sp ver-
sterckt de
Martelaren.

Sp worde
ghevangen.

Sp sterft.

XIV.

Het leven van de salighe Maget ende An. 1613. Martelaerisse MAGDALENA Iaponia.

Als wy hier wat veel van de H. Maeghden
ende Martelaerssen van voozleden tijden
ten voozschijne gezocht hebben; soo en moe-
ten noch en moghen wy de edele klocckheyt
ende gro. t. moedighheyt van onsen teghen-
woozdighen tijdt niet vergeten. Godt gabe dat het in
onse landē oock gebeurt ware/ als de kettersehe wreed-
heyt onse stauwigheyt maer al te seer heeft doen beven.

In 't jaer 1613. in Japonien/ in 't Coninckrijck van
Arima/ is eene S. Maget geweest/ Magdalena ghehee-
ten/ die weerdigh gheweest is (soo aldaer eene ware
vervolghinghe op-gherefen was) dat sy onder ander
achte/na datse ettelycke jaren te bozen belofte van sup-
berhepdt ghedaen hadde/door den vvere hare Maegh-
delijcke croone/ met noch een ander van martelie/ ver-
meerderen mochte. Haer vader Leo, moeder Martha,
broeder Jacobus (waerom oock hy onder de mannelijc-
ke Maeghden niet gherekent? seker noch een supber
kindt zijnde) waren oock onder 't ghetal van de achte.

Groote

Ex P. Tri-
guntio de
Christ. apud
Iapon.
Triumph.
lib. 2. c. 17.

Groote blijdschap was daer onder de Christenen (die boven de twintigh dupsent aldaer vergaderd waren) de **H. Martelaren** alle gheluck toe-wenschende/ en van al-dan met den name van **Martelaren** bereerende. Welck sy nochtans wepgherden/ meer begheerende/ datmen vooz hen-lieden bidden soude/ sulck-eenen name (soo sy sepden) onweerdigh zijnde: het kint **Iacobus** vooz al; Beydt wat, beydt wat, sepde het/ ick sie de croone, maer ick en hebbe die noch niet.

Ter plaetse ghekomen zijnde/ daermense lebendigh branden soude/ hebben sy elck hunne colomme/ daer sy aen-gehonden souden worden/ seer minnelijck omhelt ende ghekust. Wel weenden upt passie: maer **Iacobus** riep: Wat weent ghy-lieden? houdt op van weenen, ende zijt blijde, soo ghy siet dat ick ben. Daer-en-russchen men bindtse aen de colommen/ men ontfleecht het vyer. Het vyer verbrandt de koordeu haest/ ende worden los; maer die met de liefde **Godts** gehonden waren/ en ontloopen het vyer niet. Het onnoosel lam-meken **Iacobus** loopt naer sijn moeder / al-waer het **IESVM** ende **MARIAM** dyp-mael aen-gheroepen heb-bende/ inden schoot van sijne moeder synen supveren gheest tot **Godt** ghesonden heeft.

Kenstet nu de kloecke mannelijcke **Maget Magdale-na** aen. Sy van ghelijcken los van de banden/ heeft een stuck bestaen/ dat weerdigh is/ dat-men 't tot rene ghe-dachtenisse vooz de na-komelinghen niet en ver-swijge. Teghen den schroom van nature/ van hare jonghepdt/ van hare teere vrouw-conditie/ verwinster van alle dese/ herft met beyde hare handen brandende kolen/ met groote eerbiedinghe/ haer-selven coels moedts op het hooft ghelept / ende als eenen blinckenden gouden crans daer mede becinghelt; ende soo allenghskens ne-dre sinckede/ al stillekens haren onbeblekten **Maegh-delijcken** gheest aen haren bypdegom gelevert. Wie en siet niet/ dat die gouden tijden van de eerste op-komende **H. Kercke**/ ghelijck als nu wederom keeren naec ons toe/ als wy sulcke kloecke **Maeghoen**/ sulcke vrome **Martelaerssen** sien worden?

Sp kuffen
de colomme
daerse moe-
ten aen branden.

Magda'ena
maect eenen
crans van
brandende
kolen op hare
hooft.